

מי ימשוך יותר חזק?



המילחמה על התקציב

ב אחד הפיורים הראשונים שלהם ביחד, אירעה תקרית בין סגן-שר הביטחון, מרדכי (מוטקה) ציפורי, ובין הרמטכ"ל, רביאלוף רפאל ("רפול") איתן, שהשפיעה מאו על כל מערכת-היחסים ביניהם.

רפול היה או בשיאה של "תקופת התר-מילים" שלו. במהלך הסיוור הבחין בתרמיל ריק, הוא התכופף והרים אותו, ואז פרץ ציפורי בצחוק, רפול התרומם, שלח מבט צונן לעבר ציפורי, ואמר לו בנוכחות כל המלווים: "תסתום את הפה, אידיוט!"

ביום החמישי האחרון, במסגרת "כנסי-שר" — ישיבת המטכ"ל בהשתתפות שר הביטחון — היתה ההשלמה לתקרית ש-אירעה כבר לפני שנתיים. רפול כינה את ציפורי בשם "בוגד". הוא התכוון לבגידה של ציפורי בעמדת הרמטכ"ל, בכל הנוגע לתקציב-הביטחון.

אך לא רק סגן-שר הביטחון זכה בכינויי-גנאי מהרמטכ"ל הזועם. גם שר-הביטחון עצמו, ראש-המשלה מנחם בגין, שאיחר לישיבה, זכה במנה מרפול, שאמר לקצי-נים שישבו לידו: "הוא רימה אותי! הוא רימה את צה"ל!"

בגין הבטיח...

מ ערכת-היחסים העכורה בין רפול ובין שר-הביטחון וסגנו הפכה לעוב-דה בעיקבות קיצוץ תקציב-הביטחון. בי-משך כל תקופת הרמטכ"ליות שלו זכה רפול בגיבוי מלא מבגין, לעיתים גם נגד שר-הביטחון לשעבר, עזר וייצמן, ותמיד נגד דיעותיו של שר-התהשר ציפורי.

בתקופה האחרונה חלה התקררות בין השניים, שהגיעה לקרע מלא בעיקבות קיצוץ תקציב-הביטחון — שזכה בפי-ה-פיליטוניסטי ב. מיכאל בתואר, "התקציב". כאשר החלו לדון בקיצוץ, הגיש רפול את התקציב הרצוי לו: 21.3 מיליארד שקלים. צה"ל הגיש הצעת-תקציב אלטרנטיבית,

נמוכה יותר, של 18.6 מיליארד שקלים. הרמטכ"ל טען לפני ראש-המשלה ש-הסכום הראשון יכסה את ההוצאות התי-עוליות הרגילות של צה"ל, וגם את הגשמת הפרוייקטים המיוחדים, כפיתוח המטוס לביא, פיתוח אמצעי-לחימה חדשים והקמת בסיס גדול חדש של חיל-הים, התקציב הנמוך יותר נועד לתיפעולו השוטף של צה"ל, ללא פיתוח פרויקטים חדשים. ל-דברי רפול אמר לו בגין: "התקציב הגדול יותר יתקבל. אנחנו לא נפגע בביטחון!" ציפורי הציע הצעה נגדית לו של הרמטכ"ל, על-פי תחשיבו, יש צורך ב-16.5 מיליארד שקלים בלבד. כשבאו ראשי ה-צבא אל ציפורי בטענות על נסיגתו מה-מיספרים שקבע צה"ל, אמר ציפורי: "את המיספר שלי אולי הם יקבלו, ואז נוכל להעלות אותו. המיספרים שלכם גדולים מדי."

אולם את הרמטכ"ל לא עניינו הצעות-התקציב של ציפורי, לדעתו היתה לו תמיכת ראש-המשלה, שהבטיח להביא לאישור התקציב המירבי, ואמנם, בישיבת הממשלה שנערכה לפני שבועיים, שבה החל הדיון על תקציב-הביטחון, התבטא בגין: "אנחנו לא נפגע בביטחון!"

בישיבה השתתף גם הרמטכ"ל, שיצא ממנה כשהוא מרוצה, הוא הבין שבגין עומד בהבטחתו, אולם בשבוע שעבר, רבי-מה"ל בגין, לדעת הרמטכ"ל, את צה"ל, תחת איומי ההתפטרות של שר-האוצר, ייגאל הורביץ, והסכנה לשלום ממשלתו, תמך בגין בהצעת האוצר לתקציב ביטחון בגובה של 15.5 מיליארד שקלים, עם הב-טחה לתוספת של חצי מיליארד נוספים בשלב מאוחר יותר.

רפול עזב את הישיבה מבלי להיפרד מראש-המשלה, הוא כעס על בגין, ועוד יותר מכך כעס על ציפורי, ככעס הריגעי חשב רפול שהיה זה ציפורי שהכשיל את מאמציו לתקציב גדול יותר. ציפורי אסר על היועץ הכספי של הרמטכ"ל, תת-אלוף צבי ("צבקה") שור, ועל מנכ"ל משרד-הביטחון, יוסף ("יוסקה") מעיין, להשתתף

בישיבת-הממשלה. רפול טען באותו היום שכיוון ששור ומעיין לא הירצו את טענור-תיהם באוזני הממשלה, קיבלה הממשלה את הקיצוץ של הורביץ.

רק לא להתפטר!

ה נטייה הראשונה של רפול היתה להתפטר. הוא ערך סידרה של התיי-עצויות עם מקורביו — ביניהם שור, אלוף פיקוד-הצפון, אביגדור ("יאנוש") בן-גל, והאלוף נתי שרוני — והחליט שלא להתי-פטר. בשיחות אלה היו לרפול שלושה נימוקים לאי-התפטרות שלו:

● רפול מקווה שבמשך הזמן יוכל לחרוג חריגות ניכרות מהתקציב, או להשיג שינויים מהחלטה, ולהעלות בסופו של דבר את תקציב הביטחון ל-21.3 מיליארד שקלים בקירוב.

● רפול טוען שהתפטרותו רק תחזק את הגורמים במערכת-הביטחון ובצה"ל, וביניהם האלופים ישראל טל ודן שומרון, המסכימים לקיצוץ. רפול מביא את ה-דוגמה של עזר וייצמן. כשווייצמן התפטר, הוא חשב שהתפטרותו תזעזע את המערכת, ואולי אף תפיל את הממשלה, התוצאה היחידה של התפטרות וייצמן היתה שה-גורמים שהתנגדו לו בממשלה ובמשרד-הביטחון התחזקו. רפול מאמין שמילחמות יש לערוך מבפנים.

● רפול חושש שהסעיף הראשון, ש-עליו תונף חרב-הקיצוץ, יהיה מערכת-החינוך העצומה שהוא בנה בצה"ל. בתק-ציב החדש, מערכת חינוך זו תעלה 1.5 מיליארד שקלים. כשהחלו הדיונים הרא-שוניים על מה והיכן לקצץ, העלו כמה קצינים בכירים את ההצעה לקצץ במערכת-החינוך זו ולהטיל אותה על משרד-החינוך. רפול התנפל עליהם כמו לביאה המגינה על גוריה. הרמטכ"ל חושש שאם לא יהיה בתפקיד, יהרסו את המיפעל הכימעי-אישי שלו בצבא.

עתה מתחילה בתוך המערכת הביטחונית המילחמה על אופן קיצוץ התקציב. רפול דורש לבטל את רעיון ייצור המטוס לביא, אשר צריך יהיה לעלות בשנת התקציב הנוכחית כחמישה מיליארד שקלים. לדעת רפול יש להמשיך את קו הייצור של המטוס כפיר, ולרכוש את מטוסי האפ-16 המשופר. כך יושג חיסכון מידי. הכפיר והאפ-16 יגיעו לחיל-האוויר מהר יותר מאשר הי-לביא, שיהיה מוכן בעוד 10 שנים בלבד.

הקרב עם טל

מ ול דרישתו של רפול לחסל את הלבאי בטרם נולד עומדת המערכת הפוליטית. גם ציפורי וגם בגין רוצים משום שייצורו יוסיף מאות, ואולי אלפי מקומות תעסוקה בארץ, והוא מהווה נכס לתעמולת-הבחירות. אולם רפול הסי-כיר לציפורי, ביום החמישי האחרון: "רצית בקיצוץ, אז יש קיצוץ — הלבאי!"

הנושא השני שעליו מתעוררת המחלוקת מחדש הוא נושא המפכ"ש, מיפקד-הכוחות השדה. רפול הוא מתנגד עקשן לתוכנית, שהוגשה על-ידי האלוף ישראל טל, ושר-אומצה בזמנו על-ידי עזר וייצמן. גם אחרי שבתקופה של קיצוץ תקציב אין ספק להקים אותה. לעומתו הכין האלוף טל תזכירים המוכיחים שדווקא הקמת המפכ"ש תזול את ההוצאות הרגילות של הצבא, ולכן דווקא עכשיו הזמן להקימה. המערכה על המפכ"ש, לאור הקיצוץ האחרונים, תעסיק את צה"ל בחודשים הקרובים.

עד כה צדק רפול. המפכ"ש לא קם. עזרה לרמטכ"ל, כמוכן, העובדה שווייצמן, שתמך בתוכנית, התפטר מתפקידו. עתה עורר דווקא רפול את נושא המפכ"ש, וטען שבתקופה של קיצוץ תקציב אין ספק להקים אותה. לעומתו הכין האלוף טל תזכירים המוכיחים שדווקא הקמת המפכ"ש תזול את ההוצאות הרגילות של הצבא, ולכן דווקא עכשיו הזמן להקימה. המערכה על המפכ"ש, לאור הקיצוץ האחרונים, תעסיק את צה"ל בחודשים הקרובים.